

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ

до організації самостійної роботи, проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

(для студентів заочної форми навчання спеціальності 051 – Економіка)

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні настанови до організації самостійної роботи і проведення практичних занять із навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 051 – Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Т. А. Пушкар. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 53 с.

Укладач канд. екон. наук, доц. Т. А. Пушкар

Рецензент

В. А. Лушкін, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємств міського господарства ХНУМГ ім. О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 8 від 09.02.2018.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Методичні рекомендації до самостійної роботи.....	6
Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи міжнародної економіки».....	6
Тема 1 Інтернаціоналізація економічного розвитку.....	6
Тема 2 Середовище міжнародної економічної діяльності.....	7
Змістовий модуль 2 «Форми міжнародного співробітництва».....	9
Тема 3 Міжнародна торгівля.....	9
Тема 4 Міжнародні інвестиції.....	11
Тема 5. Міжнародний кредит.....	13
Тема 6 Міжнародна трудова міграція.....	15
Змістовий модуль 3 «Міжнародна економічна система, її складові елементи та тенденції розвитку».....	17
Тема 7 Світовий фінансовий ринок.....	17
Тема 8 Світова валютна система.....	18
Тема 9 Міжнародні розрахунки та платіжний баланс.....	20
Тема 10 Міжнародна економічна інтеграція.....	21
Тема 11 Глобалізація й економічний розвиток.....	24
Тема 12 Міжнародна економічна політика України.....	26
2 Завдання до проведення практичних занять.....	27
2.1 Загальний опис практичних занять.....	27
2.2 Практичні завдання до змістового модуля 1.....	28
2.3 Практичні завдання до змістового модуля 2.....	30
2.4 Практичні завдання до змістового модуля 3.....	35
Перелік питань до іспиту	37
Список рекомендованих джерел	40
Термінологічний словник.....	43

ВСТУП

Економічний, соціально-політичний та культурний розвиток в сучасних умовах відбувається під зростаючим впливом глобалізації і інтернаціоналізації виробництва. Основними формами прояву цих процесів є зростання обсягів міжнародної торгівлі та інвестицій, диверсифікація світових фінансових ринків та ринків робочої сили, значне зростання впливу транснаціональних корпорацій на світові господарські процеси, загострення світової конкуренції тощо.

В сучасних умовах господарювання українські підприємства відчувають все більший вплив з боку закордонних конкурентів. Подальші кроки країни на шляху євроінтеграції, з одного боку, відкривають нові перспективи для підприємств України на зовнішніх ринках, з іншого – створюють більш жорсткі конкурентні умови, які в більшій мірі відчувають підприємства, виробництво яких орієнтоване на експорт.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система міжнародних економічних відносин, що складаються між національними економіками світу в умовах глобалізації.

Метою вивчення дисципліни є формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі міжнародної економіки, форм, методів та механізмів реалізації міжнародних економічних відносин.

Основні завдання вивчення дисципліни «Міжнародна економіка» полягають у вивченні сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку, методів аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури міжнародної економічної діяльності; набутті знань про регулювання міжнародних економічних відносин, міжнародну валютну систему, методологію міжнародних розрахунків, процеси міжнародної економічної інтеграції; набутті вмінь використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України.

«Міжнародна економіка» є дисципліною, засвоєння основних тем якої повинно надати майбутнім фахівцям ґрунтовні знання з формування системи знань з міжнародних економічних відносин, форм і методів і основного інструментарію міжнародної економічної діяльності, практики здійснення міжнародної діяльності та проходження даних процесів в Україні. Даний курс спирається на вивчення політичної економії, мікроекономіки, макроекономіки, історії економіки та економічної думки та інших дисциплін.

1 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи міжнародної економіки»

Тема 1 Інтернаціоналізація економічного розвитку

Питання теми

1. Предмет курсу «Міжнародна економіка», його місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання.
2. Система міжнародного поділу праці (МПП) та основні тенденції його розвитку у сучасних умовах.
3. Формування міжнародної економічної системи та інтернаціоналізація сучасного світового господарства.

Ключові поняття

Міжнародна економіка. Міжнародна макроекономіка та мікроекономіка; Відкрита економіка. Світове господарство (СГ).

Міжнародний поділ праці (МПП) – вихідна розвитку СГ і міжнародних економічних відносин (МЕВ). МПП як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Вплив технологічної революції на МПП. Головні організаційно-економічні форми втілення МПП.

Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування.

Проблеми і передумови участі України в МПП.

Інтернаціоналізація світового господарства. Міжнародні економічні відносини (МЕВ). Міжнародна економічна діяльність. Міжнародні економічні відносини. Форми міжнародних економічних відносин.

Питання для самоконтролю

1. Визначення предмет і мету вивчення дисципліни «Міжнародна економіка»?

2. У чому полягає сутність міжнародної економічної системи? Визначте її особливості.

3. Назвіть основні структурні елементи міжнародної економічної системи?

4. Дайте визначення світового господарства? У чому полягають особливості його функціонування на сучасному етапі?

5. Назвіть чинники, що зумовлюють розвиток міжнародного поділу праці?

6. Охарактеризуйте форми міжнародного поділу праці?

7. Назвіть основних суб'єктів міжнародної економіки.

8. У чому полягає сутність відкритості економіки?

9. Визначте основні критерії відкритості національної економіки?

10. У чому полягає сутність міжнародних економічних відносин?

11. Назвіть основні форми міжнародних економічних відносин. Охарактеризуйте особливості їх розвитку.

Література до теми: 1, 2, 5, 7, 13, 18, 25, 26, 30

Тема 2 Середовище міжнародної економічної діяльності

Питання теми

1. Сутність, фактори і класифікація видів середовища розвитку міжнародної економічної діяльності.

2. Світове господарство і відкриті національні економіки.

3. Основні соціально-економічні моделі світу.

Ключові поняття

Середовище як чинник розвитку міжнародних економічних відносин; біосфера. Ноосфера. Антропосфера. Економічне середовище. Міжнародне економічне середовище. Політичне середовище. Соціальне середовище. Культурне середовище. Вплив географічних і природо-кліматичних чинників на розвиток міжнародних економічних відносин. Особливості географічного розташування, клімату, наявності природних ресурсів. Теорія впливу на

економічний розвиток особливостей кліматичних зон Дж. Сакса. Теорія цивілізаційного розвитку А. Тойнбі. Основні соціально-економічні моделі світу; сучасні правові системи та системи політичного устрою, їх вплив на особливості економічної системи.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні елементи соціально-культурного середовища міжнародних економічних відносин
2. Визначте взаємозв'язки між міжнародною економікою та її середовищем.
3. У чому полягає вплив політико-правового середовища на МЕВ?
4. Наведіть класифікації чинників природно-географічного середовища міжнародних економічних відносин.
5. За якими критеріями здійснюється класифікація країн? Охарактеризуйте найбільш поширені класифікації.
6. Як класифікуються країни за регіональним критерієм?
7. Назвіть класифікації країн світу за організаційним критерієм?
8. Охарактеризуйте основну методику класифікації країн світу, яку запропоновано Світовим банком?
9. Як систематизують країни за рівнем економічного розвитку?
10. Визначте місце і значення провідних розвинених країн світу у світовому господарстві.
11. Охарактеризуйте місце і значення країн, що розвиваються у сучасному світовому господарстві.
12. Визначте особливості розвитку країн з перехідною економікою.
13. Охарактеризуйте розвиток і становлення «нових індустріальних країн».

Література до теми: 2, 3, 5, 7, 13, 18, 26, 30.

Змістовий модуль 2 «Форми міжнародного співробітництва»

Тема 3 Міжнародна торгівля

Питання теми

1. Світова торгівля та її основні показники.
2. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
3. Регулювання зовнішньоторговельних відносин на національному рівні.
4. Багатостороннє регулювання зовнішньої торгівлі.

Ключові поняття

Міжнародна торгівля товарами. Фактори, що впливають на розвиток міжнародної торгівлі. Структура міжнародної торгівлі. Експорт. Імпорт. Реекспорт. Реімпорт. Основні показники міжнародної торгівлі: торговий баланс країни; торговий обіг; сальдо торгового балансу; баланс зовнішньої торгівлі.

Основні міжнародні торгові потоки. Національний ринок. Внутрішній ринок країни. Міжнародні ринки. Світовий ринок. Темпи росту світової торгівлі. Зовнішньоторговельні квоти.

Ціноутворення на світовому ринку. Ціна як важливий показник кон'юнктури товарних ринків. Світова ціна, її ознаки. Ціноутворювальні фактори. Множинність цін на світовому ринку. Рівні світових пін. Інформаційна система світових цін товарних ринків. Проблеми нееквівалентного обміну. Поняття «умови торгівлі» і його економічний зміст.

Міжнародні товарні біржі. Міжнародні товарні аукціони. Міжнародні торги. Міжнародні ярмарки. Значення міжнародних бірж і аукціонів.

Державне регулювання міжнародної торгівлі. Протекціонізм. Політика «вільної торгівлі». Митне регулювання. Нетарифне регулювання. Демпінг та антидемпінгові обмеження торгівля послугами.

Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфіка ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрями.

Регулювання міжнародних торговельних відносин. Діяльність міжнародних торговельних організацій. ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі) та ЮНКТАД (Конференція ООН з питань торгівлі й розвитку). Перетворення ГАТТ на Світову організацію торгівлі (СОТ). Реорганізація КОКОМ (Координаційна рада з експортного контролю). Значення торговельних угод у сучасних умовах. Діяльність Міжнародної торговельної палати.

Передумови й особливості участі України в міжнародній торгівлі.

Питання для самоконтролю

1. Означте поняття зовнішньої, міжнародної і світової торгівлі.
2. Визначте місце і значення міжнародної торгівлі у розвитку економіки?
3. Охарактеризуйте основні концепції розвитку міжнародної торгівлі?
4. Визначте основні положення теорії порівняльних переваг Д. Рікардо.
5. Обкресліть основні положення теорії надлишкового фактору виробництва.
6. Охарактеризуйте неоінституціональні концепції розвитку міжнародної торгівлі.
7. Назвіть головні параметри, які визначають конкурентні переваги у теорії М. Портера.
8. За допомогою яких показників провадиться аналіз розвитку зовнішньої торгівлі країни?
9. Які методи регулювання міжнародної торгівлі притаманні сучасному етапу розвитку світового господарства?
10. Назвіть основні типи зовнішньоторговельних політик, які існують у міжнародній практиці?
11. У чому полягає сутність тарифного регулювання міжнародної торгівлі? Визначте поняття мита і тарифної квоти.
12. Охарактеризуйте нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
13. Визначте особливості міжнародної торгівлі країн, що розвиваються.

14. Визначте особливості розвитку міжнародної торгівлі в країнах з перехідною економікою.
  15. Охарактеризуйте місце і значення «нових» індустріальних країн у розвитку міжнародної торгівлі.
  16. Визначте сутність, фактори формування і розвитку кон'юнктури товарних ринків.
  17. Охарактеризуйте основні принципи ціноутворення на світових ринках.
  18. Визначте сутність світових цін, її основні ознаки.
  19. Охарактеризуйте поняття «умови торгівлі», визначте його економічний зміст.
  20. Назвіть функції та основні напрями діяльності Світової організації торгівлі?
  21. Визначте фактори зростання міжнародного товарообігу.
  22. Охарактеризуйте товарну структуру міжнародної торгівлі.
  23. Охарактеризуйте географічну структуру міжнародної торгівлі.
  24. Назвіть основні принципи стандартизації товарів на світовому ринку.
  25. Назвіть основні міжнародні товарні номенклатури.
  26. Назвіть основні ознаки розвитку міжнародного ринку послуг.
  27. Охарактеризуйте динаміку й структуру міжнародного ринку послуг.
- Література до теми: 2, 4, 5, 8, 9, 14, 17, 18, 24, 30*

Тема 4 Міжнародні інвестиції

Питання теми

1. Міжнародний рух капіталу та його форми.
2. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) та їх роль у структурі закордонного інвестування.
3. Транснаціональні корпорації як основні інвестори в сучасному світовому господарстві.
4. Україна на ринку міжнародних інвестицій.

Ключові поняття

Міжнародні інвестиції. Прямі міжнародні інвестиції. Портфельні інвестиції. Інвестиційна позиція країни. Кваліфікаційна іноземна допомога. Рух підприємницького (інвестиційного) капіталу. Рух позикового капіталу.

Макроекономічні наслідки вивозу капіталу для країн-донорів та країн-реципієнтів. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної інвестиційної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України.

Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

ТНК – головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності, їх сутність і еволюція, сучасна стратегія. Типи монопольних об'єднань. Роль внутрішньокорпоративного обміну. Суперечності між ТНК і національно-державною формою політичної організації суспільства. Регулювання діяльності ТНК.

Роль фінансово-промислових груп (ФПГ) у розвитку міжнародного виробничого співробітництва.

Спільні підприємства (СП). Передумови й особливості розвитку спільного підприємництва. Організаційно-правові й економічні форми створення і функціонування СП. Масштаби, рівень і динаміка розвитку СП. Міжнародні стратегічні альянси (МСА). Роль МСА у сучасному науково-технічному міжнародному співробітництві. Вільні економічні зони (ВЕЗ). Класифікація ВЕЗ, особливості функціонування. Діяльність ВЕЗ у різних країнах.

Питання для самоконтролю

1. Визначте основні форми та методи вивезення капіталу.
2. Охарактеризуйте основні форми міжнародної міграції капіталу.
3. Надайте порівняльну характеристику прямим та портфельним іноземним інвестиціям.
4. Аргументуйте, чим викликано зростання обсягів міжнародного інвестування в розвинені країни світу?

5. Назвіть основні тенденції розвитку динаміки і структури міжнародного руху капіталу.
6. Які основні закономірності і особливості вивозу капіталу за сучасних умов глобалізації?
7. У чому полягає принципова різниця між прямими і портфельними інвестиціями?
8. Що є основною сутнісною ознакою прямих іноземних інвестицій?
9. Охарактеризуйте роль портфельних інвестицій в сучасному міжнародному русі капіталу?
10. Які вихідні умови становлення сприятливого інвестиційного клімату в Україні?
11. Визначте принципи здійснення іноземного інвестування в Україні.
12. Охарактеризуйте норми і принципи міжнародного економічного права, які регулюють міжнародну інвестиційну діяльність.
13. Охарактеризуйте місце, значення і роль ТНК в сучасних процесах глобалізації?
14. Визначте мету та функції створення вільних економічних зон?
15. Охарактеризуйте існуючі типи вільних економічних зон.
16. Які першочергові питання вирішуються країнами в процесі залучення іноземного капіталу?
17. Означити основні фактори, що впливають на масштаби, структуру і динаміку міжнародної інвестиційної діяльності в Україні?

Література до теми: 3, 7, 10, 12, 14, 18, 24, 25, 31

Тема 5 Міжнародний кредит

Питання теми

1. Міжнародні кредитні відносини. Міжнародний кредит та його роль в міжнародній економіці.
2. Форми міжнародного кредиту.
3. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації.

Ключові поняття

Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів.

Передумови формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів (СРПК), його функції. Різновидність операцій на СРПК. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Операції секюритізації. Сутність та особливості розвитку євrorинку. Фактори розвитку євrorинку та його сектори.

Роль транснаціональних банків у розподілі та перерозподілі міжнародних позичкових ресурсів.

Регіональні зміни у сфері зовнішніх запозичень. Проблеми зовнішньої заборгованості у МEB. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості.

Розширене фінансування (ЕСАФ). Фінансування системних перетворень (СТФ). Фінансування структурної перебудови (САФ). «Пари́зький клуб». «Лондонський клуб». Інструменти управління зовнішнім боргом країн. Реешелонування боргів.

Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Питання для самоконтролю

1. Визначте поняття «міжнародний кредит»?
2. Охарактеризуйте функції міжнародного кредиту в світовому господарстві?
3. Охрестити основні сутнісні ознаки міжнародного кредиту.
4. Визначте, які форми та види міжнародного кредиту існують?
5. Охарактеризуйте основні форми міжнародного кредиту.
6. Визначте місце, значення і роль міжнародних валютно-кредитних і фінансових організацій у процесах міжнародного кредитування?

7. Якою інституційною структурою забезпечується рух позичкового капіталу?
  8. Охарактеризуйте географічну структуру світового ринку позичкового капіталу.
  9. Які елементи включає функціональна структура ринку позичкового капіталу. Охарактеризуйте їх.
  10. Що являють собою міжнародні фінансові центри?
  11. Визначте причини світової кризи заборгованості.
  12. Якими кількісними і якісними показниками оцінюється ступінь кризи зовнішньої заборгованості для тієї чи тієї країни?
  13. Надайте визначення поняття «зовнішній борг»? Які причини і наслідки зростання зовнішнього боргу для національних економік?
  14. Охарактеризуйте основні причини міжнародної кризи заборгованості.
- Література до теми: 1, 3, 4, 5, 9, 10, 14, 19, 20, 22, 27*

Тема 6 Міжнародна трудова міграція

Питання теми

1. Сутність міжнародної міграції робочої сили, її причини, види та фактори розвитку.
2. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції.
3. Вплив міграційних процесів на соціально-економічний розвиток країн світу.

Ключові поняття

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили етапи розвитку. Масштаби, форми й основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема відпливу інтелекту. Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн.

Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

Державне і міжнародне регулювання трудової міграції. Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з питань міграції (МОМ) та їх роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення. Гнучкість ринку праці.

Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Визначте головні фактори міжнародної міграції робочої сили ?
2. Окресліть відмінність понять «еміграція» та «імміграція»?
3. Дайте визначення понять «міжнародна трудова міграція», «еміграція», «імміграція», «рееміграція», «відплив умів».
4. Які економічні та неекономічні причини міжнародної трудової міграції?
5. Визначте основні напрями сучасної міжнародної міграції робочої сили.
6. Що являють собою сучасні центри притягання робочої сили?
7. Які наслідки переміщення трудових ресурсів для країн, що приймають робочу силу?
8. Які наслідки переміщення трудових ресурсів для країн-експортерів робочої сили?
9. Як регулюється міжнародна міграція на рівні держави?
10. Назвіть основні міжнародні організації, що регулюють міжнародні міграційні процеси. Визначте їх основні функції.
11. Охарактеризуйте місце і значення Міжнародної організації праці у регулюванні процесів трудової міграції?
12. Визначити регіони і країни, які є основними центрами тяжіння мігрантів із-за кордону.

13. Охарактеризуйте стандартні ефекти міжнародної міграції робочої сили?

14. Визначте основні складові механізму регулювання міжнародної міграції робочої сили в Україні?

Література до теми: 1, 3, 5, 16, 18, 22, 25, 26, 28, 30

Змістовий модуль 3 «Міжнародна економічна система, її складові елементи тенденції розвитку»

Тема 7 Світовий фінансовий ринок

Питання теми

1. Сутність та функції міжнародного фінансового ринку.
2. Поняття валютних ринків. Види валютних ринків.
3. Основні фінансові центри.

Ключові поняття

Фінансовий ринок як економічна категорія. Функції фінансового ринку. Міжнародний фінансовий ринок. Механізм функціонування фінансового ринку. Основні інститути фінансового ринку. Структура та сегменти фінансового ринку. Ринок грошей. Методи сегментації міжнародних фінансових ринків.

Валютний ринок. Функціональне призначення валютного ринку. Структура міжнародного валютного ринку, основні елементи. Суб'єкти валютного ринку. Регіональні валютні ринки. Національні валютні ринки. Світовий валютний ринок.

Фінансові інструменти валютного ринку. Хеджування валютних ризиків. Режими функціонування. Терміновість операцій. Валютні операції. Валютні опціони. Валютний ф'ючерс. Валютний кліринг. Валютні спекуляції. Своп-угода. Форвардні валютні операції.

Міжнародні фінансові центри. Причини формування міжнародних фінансових центрів. Роль і значення фінансових центрів у розвитку світового господарства.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «міжнародні фінанси».
2. Окресліть основні функції міжнародного фінансового ринку?
3. Охарактеризуйте інституціональну структуру міжнародного фінансового ринку?
4. Назвіть основні сегменти міжнародного фінансового ринку.
5. Визначте основні методи сегментації міжнародних фінансових ринків.
6. Охарактеризуйте сутність та функціональне призначення валютного ринку.
7. Назвіть суб'єктів валютного ринку.
8. Охарактеризуйте механізм функціонування світового валютного ринку.
9. Визначте основні функції валютних ринків.
10. Які існують основні види операцій валютного ринку?
11. Які валютні операції належать до термінових, а які до строкових?
12. Назвіть основні функції валютного ринку.
13. Охарактеризуйте структуру валютного ринку.

Література до теми: 1, 2, 3, 4, 9, 18, 20, 22, 27.

Тема 8 Світова валютна система

Питання теми

1. Міжнародні валютні відносини. Поняття валюти.
2. Етапи розвитку міжнародної валютної системи.

Ключові поняття

Поняття валюти й її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види. Валютний паритет. Котирування валют. Крос-курс. Валютні ринки та валютні операції. Принципи, форми та інструмента валютної політики держав з відкритою економікою.

Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська і Ямайська валютні системи. Європейська валютна система в повоєнний період. Валютно-фінансова система країн ЄС. Роль долара як світової валюти. Еволюція ролі та перспективи золота в міжнародних валютно-фінансових відносинах. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів.

Питання для самоконтролю

1. Визначте поняття «міжнародна валютна система»?
2. Назвіть основні елементи міжнародної валютної системи?
3. Дайте характеристику основних етапів еволюції світової валютної системи. Що таке валютний курс?
4. Які основні фактори визначають валютні курси?
5. У чому полягає конвертованість за поточними операціями?
6. У чому полягає розбіжність між зовнішньою та внутрішньою конвертованістю?
7. В чому полягає повна конвертованість валюти?
8. Які основні види валютних котирувань вам відомі?
9. Що таке валютний паритет і валютний курс?
10. Що таке валютний курс, спот-курс, форвард-курс?
11. Дайте визначення поняттям «світова валютна система», «національна валютна система». Які їхні основні елементи?
12. Основні принципи Бреттон-Вудської валютної системи.
13. Чому присвячена Смітсонівська угода?
14. Основні принципи Ямайської валютної системи.
15. Що таке демонетизація золота? Коли і чому сталася остаточна демонетизація золота?

Література до теми: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 18, 20, 22, 27.

Тема 9 Міжнародні розрахунки та платіжний баланс

Питання теми

1. Види міжнародних розрахунків.
2. Форми міжнародних розрахунків.
3. Платіжний баланс країни.

Ключові поняття

Баланси міжнародних розрахунків. Розрахунковий баланс. Баланс міжнародної заборгованості.

Механізм міжнародних розрахунків. Платіжний і розрахунковий баланси, їх структура. Платіжний баланс як індикатор взаємин національної економіки з зовнішнім світом.

Платіжний баланс: принципи формування; фактори, що впливають на стан платіжного балансу. Структура балансу: основні розділи; балансувальні статті сальдо платіжного балансу.

Державне регулювання платіжного балансу. Міжнародна практика регулювання платіжного балансу. Теорії платіжного балансу. Теорія автоматично саморегульованого балансу. Кейнсіанські теорії регулювання платіжного балансу. Теорія внутрішньої і зовнішньої рівноваги. Інструментально-цільовий метод регулювання. Монетариські теорії регулювання.

Платіжна угода. Авансовий платіж. Комерційні документи. Акредитив. Банківський чек. Банківський переказ. Вексель. Іменний чек. Інкасо. Чек.

Питання для самоконтролю

1. Визначте поняття «міжнародні розрахунки».
2. Визначте сутність платіжного балансу? Які основні функції він виконує?
3. Назвіть основні рахунки платіжного балансу.
4. Охарактеризуйте порядок формування основних рахунків платіжного балансу?
5. Які основні складові балансу послуг?

6. Яка структура балансу руху капіталів і кредитів?
7. Перелічіть основні фактори, які впливають на платіжний баланс.
8. Охарактеризуйте основні інструменти регулювання платіжного балансу на державному та міжнародних рівнях?
9. Визначте особливості теорій саморегулювання платіжного балансу.
10. Окресліть основні інструменти регулювання платіжного балансу в кейнсіанських теоріях.
11. Охарактеризуйте основні положення монетаристських теорій регулювання балансу.

Література до теми: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 18, 20, 22, 27.

Тема 10 Міжнародна економічна інтеграція

Питання теми

1. Сутність та головні ознаки міжнародної економічної інтеграції (МЕІ).
2. Етапи розвитку інтеграційних процесів.
3. Основні сучасні інтеграційні угруповання країн та особливості розвитку європейської інтеграції.
4. Проблеми європейської економічної інтеграції України.

Ключові поняття

Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ). Сутність, цілі і значення МЕІ, основні ознаки. Передумови і фактори розвитку МЕІ. Головні учасники й організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Форми МЕІ. Етапи формування міжнародних економічних інтеграційних угруповань. Економічні ефекти інтеграції.

Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн.

Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. Політика ЄС відносно «третіх» країн та їх угруповань.

Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ).

Північноамериканська економічна інтеграція. Формування Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА). США у світових інтеграційних процесах. Глобальна політика США щодо процесів європейської економічної інтеграції. Особливості економічних відносин з країнами АТР.

Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП.

Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛААІ). Андська група. Центральнопівденноамериканський спільний ринок (ЦАСР). Співробітництво Карибського басейну (КАРІКОМ). Спільний ринок країн Південного конусу (Меркосур). Проблеми і перспективи створення системи колективних економічних дій у Латинській Америці.

Проблеми розвитку регіонального економічного співробітництва в Африці. Основні економічні угруповання країн Африки.

Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії (СААРК). Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС). Рада співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ).

Проблеми розвитку економічної інтеграції в східноєвропейських країнах у нових умовах переходу до ринкової економіки, створення нової моделі економічної інтеграції. Східноєвропейське співробітництво і вільна торгівля (СЄВТ). Вишеградська група. Центральноевропейська асоціація вільної торгівлі (ЦЄФТА). «Карпатський єврорегіон». Чорноморське економічне співтовариство. Економічний союз країн СНД. Єдиний економічний простір (ЄЕП).

Україна в світових та регіональних інтеграційних процесах. Проблеми подальшого розширення ЄС. Україна й ЄС.

Питання для самоконтролю

1. Сформулюйте сутність і основні напрями економічної інтеграції.
2. Розкрийте сутність статичних та динамічних ефектів інтеграції.
3. Назвіть шляхи формування економічних інтеграційних угруповань.
4. Визначте основні передумови розвитку економічної інтеграції.
5. Розкрийте сутність статичних та динамічних ефектів інтеграції.
6. Які об'єктивні передумови є найважливішими для розвитку міжнародних інтеграційних процесів?
7. Визначте основні риси зони преференційної торгівлі.
8. Якими ознаками характеризується зона вільної торгівлі?
9. Дайте характеристику митному союзу як етапу міжнародної економічної інтеграції.
10. Визначте основні риси спільного ринку.
11. Якими ознаками характеризується економічний і валютний союз?
12. Охарактеризуйте позитивні й негативні ефекти від економічної інтеграції.
13. Визначте основні етапи формування Європейського Союзу.
14. Якими є основні цілі та напрями функціонування ЄС?
15. Які етапи включає поглиблення економічного і валютного союзу ЄС у відповідності з Маастрихтським договором?
16. Визначте цілі та функції НАФТА.
17. Які основні моделі інтеграції існують у Латинській Америці?
18. Визначте цілі та функції АСЕАН.
19. В чому полягають особливості АТЕС?
20. Визначте специфічні риси африканських інтеграційних процесів.
21. Охарактеризуйте еволюцію розвитку Європейського Союзу.
22. Визначте вплив інтеграції на соціально-економічний розвиток країн-учасниць.
23. Як співвідносяться між собою інтеграційні і дезінтеграційні процеси?
24. Назвіть основні проблемні питання інтеграції України у ЄС?

Література до теми: 3, 5, 7, 11, 13, 19, 21, 22, 23, 29, 30

Тема 11 Глобалізація й економічний розвиток

Питання теми

1. Формування економічної єдності світу.
2. Етапи розвитку глобальної економіки.
3. Глобальні проблеми людства.

Ключові поняття

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формуванні елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

Глобальні проблеми СГ і МЕВ. Міжнародні економічні аспекти вирішення екологічних проблем. Шляхи вирішення глобальної продовольчої проблеми. Глобальна енергетична проблема. Міжнародний тероризм у контексті безпеки світової спільноти. Координація міжнародної економічної політики.

Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Роль МЕО в системі МЕВ. МЕО як вияв тенденції багатостороннього економічного співробітництва. Головні функції, принципи і методи діяльності МЕО, механізм управління, фінансові кошти. Участь країн у МЕО як одна з форм реалізації їх суверенітету. Сучасна система МЕО, їх класифікація.

Економічна діяльність ООН, її рівні. Система головних органів ООН. Генеральна Асамблея. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). «Велика вісімка». Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Міжнародна фінансова корпорація (МФК). Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Багатостороннє інвестиційно-гарантійне агентство (БАГІ). Міжнародний валютний фонд (МВФ). Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Головні напрями діяльності ЄБРР в Україні. Міждержавні загальноекономічні та політичні організації країн, що розвиваються. Регіональні банки

реконструкції та розвитку в Африці. Азії, Латинській Америці, їх роль у економічному розвитку країн, що розвиваються.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність глобалізації та основні форми її прояву в економіці.
2. Дайте порівняльну характеристику економічної глобалізації та економічної інтеграції.
3. Поясніть, якими рушійними силами зумовлена активізація процесу глобалізації розвитку сучасної цивілізації.
4. Які ознаки глобалізації є, на Вашу думку, найбільш суттєвими.
5. Чим зумовлене, на Вашу думку, загострення глобальних проблем?
6. Розкрийте сутність екологічної (демографічної, продовольчої, енергетичної, військової та ін.) проблеми та висловіть свою думку з приводу можливих шляхів її вирішення.
7. Які існують механізми ліквідації відсталості країн, що розвиваються?
8. Назвіть підходи до класифікації міжнародних організацій. Визначте їх місце і роль у розвитку МЄВ.
9. Визначте значення, функції та завдання функціонування Міжнародного валютного фонду.
10. Охарактеризуйте діяльність установ, що входять до групи Світового банку.
11. Охарактеризуйте основні функції Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР).
12. Назвіть головні напрями діяльності ЄБРР в Україні.
13. Розкрийте роль ООН у вирішенні глобальних проблем людства.

Література до теми: 1, 3, 5, 7, 13, 19, 22, 25, 27,

Тема 12 Міжнародна економічна політика України

Питання теми

1. Шляхи інтеграції України в світове господарство.
2. Участь України в міжнародних економічних відносинах.
3. Україна в процесах міжнародної економічної інтеграції.

Ключові поняття

Шляхи інтеграції України у світове господарство. Україна у міжнародному поділі праці. Експортна спеціалізація. Динаміка платіжного балансу. Торгівельний баланс України. Структура міжнародної торгівлі. Тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Зовнішній борг України. Проблеми обслуговування зовнішнього боргу.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ): і перспективи розвитку. Режим прямого іноземного інвестування. Гарантія іноземного інвестування. Перспективи створення вільних економічних зон в Україні.

Валютна позиція. Проблеми стабільності валютних ринків. Роль НБУ у регулюванні валютних ринків. Умови конвертованості валюти.

Національні економічні інтереси України у сфері МЕН: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЕН: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, членство в міжнародних організаціях.

Участь України в міжнародних економічних організаціях.

Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Україна – член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни.

Питання для самоконтролю

1. Яку роль відіграє міжнародна економічна діяльність за сучасних умов трансформаційного розвитку України?

2. Як сучасні тенденції розвитку світової економіки впливають на характер господарських процесів в Україні?
3. Якими є основні передумови участі України в міжнародній кооперації та в міжнародному поділі праці?
4. Визначте основні особливості участі України в системі міжнародної торгівлі.
5. Назвіть основну специфіку участі України в процесах міжнародної міграції робочої сили.
6. Якими є основні умови та цілі міжнародного науково-технічного співробітництва для України?

Література до теми: 2, 3, 10, 14, 15, 16, 19, 21, 29

2 ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Загальний опис практичних занять

У процесі вивчення дисципліни студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних і практичних. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен оволодіти вміннями та знаннями: проникати в сутність явищ і процесів реального світу, свідомо використовувати наукові знання в пізнавальній та професійній діяльності; орієнтуватись у глобальних проблемах економічного розвитку світових господарських зв'язків, інтеграції України в систему міжнародного поділу праці; захищати інтереси держави, поєднувати суспільні, колективні та

індивідуальні інтереси; враховувати соціальні аспекти впливу рішень, що приймаються, на співробітників, споживачів, місцеві спільноти.

Кожне практичне заняття складається з огляду теоретичного матеріалу, вибіркового опитування студентів і розв'язання практичних завдань.

Світову економіку для більш послідовного вивчення доцільно Практичні заняття охоплюють теми кожної з частин і спрямовані на здобуття практичних навичок в аналізі й оцінці світогосподарських процесів, вміння робити висновки на основі проведених розрахунків стосовно міжнародних економічних процесів, прогнозувати можливий вплив змін у світовому господарстві на економічну ситуацію в Україні.

2.2 Практичні завдання до змістового модуля 1

Задача 1.1

Економіка країни А характеризується такими макроекономічними показниками (млрд євро):

1. Непрямі податки на бізнес	11
2. Заробітна плата	382
3. Доходи, одержані за кордоном	12
4. Відсотки за державними облігаціями	19
5. Орендна плата	24
6. Доходи від власності	63
7. Експорт	57
8. Вартість спожитого капіталу	17
9. Державні закупівлі товарів і послуг	105
10. Дивіденди	18
11. Нерозподілений прибуток корпорацій	4
12. Процентні платежі	25
13. Валові інвестиції	76
14. Трансферні платежі	16
15. Витрати на особисте споживання	325
16. Імпорт	10
17. Особисті податки	41
18. Податок на прибуток корпорацій	9
19. Внески на соціальне страхування	43
20. Доходи, отримані іноземцями	8

Визначте:

1. ВВП (двома способами: за витратами, за доходами).
2. ВВП.
3. ЧНП.
4. НД.
5. Особистий дохід.
6. Наявний особистий дохід.
7. Особисті заощадження.
8. Сальдо торгового балансу.
9. Чисті інвестиції.

Завдання 1.2

Економіка країн характеризується наступними показниками (табл. 1).

Визначте:

- 1) експортні та імпорتنі квоти країн;
- 2) експорт та імпорт країни на душу населення. Розташуйте країни у порядку зменшення ефективності їх експорту.
- 3) коефіцієнт відкритості національних економік;
- 4) економіки яких країн є автаркічними режимами? Чому?

Ситуаційні питання

1. Охарактеризуйте місце і прояв міжнародного поділу праці для розвинених країн.
2. Охарактеризуйте як включено до міжнародного поділу праці країни, що розвиваються. Як проявляють регіональні особливості поділу праці для даних країн?
3. На прикладі провідних країн Європи проілюструйте прояв двох основних форм міжнародного поділу праці (міжнародні спеціалізації та кооперування).

Таблиця 1 – Дані для розрахунку (задача 1.2)

Країна	Експорт, млн дол. США	Імпорт, млн дол США	ВВП, млн дол США	Чисельність населення, млн осіб
1	36	50	1050	80
2	82	54	350	60
3	84	72	450	100
4	90	80	360	90
5	80	60	360	84
6	86	68	250	68
7	92	60	260	80
8	90	72	160	100
9	86	60	250	80
10	100	80	360	60
11	98	87	460	100
12	102	82	160	90
13	76	75	960	80
14	94	82	760	60
15	46	57	980	100
16	26	19	520	90
17	22	36	544	84
18	34	60	750	68
19	30	48	960	80
20	25	12	95	11

2.3 Практичні завдання до змістового модуля 2

Завдання 2.1

У країні *A* з використанням одиниці ресурсів може бути вироблено 40 одиниць товару *X* або 360 одиниць товару *Y*. В країні *B* – 75 одиниць товару *X*, або 150 одиниць товару *Y*. Визначте відносні ціни на товари й спеціалізацію країн. Встановіть межі коливання світової ціни на товари. Накресліть криві

виробничих і торговельних можливостей для країн, якщо країна **A** має 8 одиниць ресурсів, а країна **B** – 10 одиниць ресурсів. На світовому ринку одиниця товару **X** обмінюється на 3 одиниці товару **Y**.

Задача 2.2

Яка з трьох закордонних фірм-імпортерів прохолодних напоїв у дану країну може бути звинувачена в демпінгу на її внутрішній ринок?

Таблиця 2 – Дані для розрахунку

Показник	Фірма 1	Фірма 2	Фірма 3
Середні витрати виробництва в розрахунку на одиницю продукції (в дол)	10	10	10
Ціна напоїв на внутрішніх ринках фірм-імпортерів (в дол)	10	12	9
Експортна ціна напоїв (в дол)	11	11	10,5
Ціна напоїв, вироблених імпортозамінними фірмами в даній країні (в дол)	12	13	11

Завдання 2.3

Ринок праці в країні А характеризують наступні показники :

- 1) функція попиту на працю має вигляд $D = 100 - 5 \cdot w$;
- 2) функція пропозиції праці має таке вираження $S = 70 - 3 \cdot w$.
- 3) для ринку праці країни В характерні такі показники:
- 4) функція попиту на працю має вигляд $D'' = 120 - 3 \cdot w$;
- 5) функція пропозиції праці має таке вираження $S'' = 40 + 5 \cdot w$.

Визначити: обсяги зайнятості, рівень заробітної плати в обох країнах (w), потенційний напрямок міграції робочої сили, зміни характеристики ринку праці за умов зростання рівноважної погодинної ставки заробітної плати на один долар.

Завдання 2.4

Які з наведених прикладів вкладення капіталу можливо вважати прямими закордонними інвестиціями:

1) австралійський інвестиційний фонд придбав казначейські векселі Міністерства фінансів США на суму 100 млн дол США;

2) німецька автомобільна компанія придбала акції англійської автомобільної фірми на суму 20 млн дол США; загальна вартість акцій цієї фірми складає 300 млн дол США;

3) англійська і французька компанія створили в Мадриді спільне підприємство з рівними частками в уставному капіталі;

4) відома американська фірма «Локхід» придбала в акції каліфорнійської компанії по виробництву хімічної продукції на суму 160 млн дол. США; загальна вартість акцій компанії складає 340 млн дол США.

Обґрунтуйте відповідь.

Задача 2.5

У таблиці 1 частково представлені річні дані про спеціалізацію і торгівлю двох країн. Крива виробничих можливостей є відрізком прямої.

Заповнити пусті клітинки таблиці 3.

Таблиця 3 – Таблиця спеціалізації країн

Показники	Країна, спеціалізація			
	Вірменія		Грузія	
	Вовна	Бавовна	Вовна	Бавовна
Випуск і споживання до спеціалізації		300	224	
Випуск після спеціалізації	66	390		0
Експорт				
Імпорт				
Споживання в результаті спеціалізації і торгівлі	121		225	80
Виграш від споживання	1			10

Задача 2.6

У країні «А» функції вітчизняного попиту та пропозиції на пральні машини задані рівняннями:

$$Q_d = 8 - P;$$

$$Q_s = P - 1,$$

де P – ціна, тис. дол., Q – обсяг виробництва, тис. од.

Іноземні фірми можуть поставляти на ринок «А» необмежену кількість пральних машин за світовою ціною 2 000 дол.

Визначити:

- 1) внутрішню рівноважну ціну й рівноважний обсяг за умови закритої економіки;
- 2) внутрішнє споживання й внутрішнє виробництво в умовах відкритої економіки;
- 3) величину субсидії, яку уряд «А» має надати вітчизняним виробникам, щоб витиснути імпорт.

Задача 2.7

Дві країни А і Б незалежно одна від одної виробляють і споживають один і той самий товар Х. Якою буде ціна товару Х в умовах вільної торгівлі між країнами А і Б? Яка з країн буде виступати експортером товару Х і який обсяг експорту (в натуральних одиницях)? Характеристику ринків в країнах А і Б наведено в таблиці 2. (D – попит; S – пропозиція; P - ціна).

Таблиця 4 – Дані для розрахунку

Показник	Країна А					Країна Б				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
D	100	80	60	40	20	55	45	35	25	15
S	10	25	40	55	70	40	50	60	70	80

Задача 2.8

Розвиток економіки умовних країн А та Б характеризується показниками, які представлено у таблиці 5.

Таблиця 5 – Дані для розрахунку

Країна	Витрати на виробництво 1 т, год	
	хліба	круп
А	16	10
Б	8	20

Визначити:

- 1) абсолютні переваги;
- 2) порівняльні переваги;
- 3) напрямок спеціалізації в умовах міжнародної торгівлі;
- 4) вигоди від обміну 75 т хліба на 60 т круп.

Задача 2.9

Уряд України одержав іноземну позику у розмірі 1 млрд дол за річною ставкою 8%. Ці засоби вкладаються в інвестиційні проекти, що дозволяють одержати щорічний приріст ВВП у розмірі 300 млн дол протягом декількох наступних років. Розрахуйте:

- а) на яку величину збільшиться державний борг?
- б) чи виросте чистий борговий тягар, що накладається на громадян країни?
- в) через скільки років країна зможе погасити цей борг?

Задача 2.10

Визначте економічні ефекти для споживачів, виробників, державного бюджету і країни в цілому від запровадження тарифного мита, якщо при цьому ціна товару на внутрішньому ринку країни перевищує світову на 74 грн, споживання зменшиться 12000 до 8000 тис. шт. на рік, а вітчизняне виробництво зросте з 3000 до 6400 тис. шт. на рік.

2.4 Практичні завдання до змістового модуля 3

Завдання 3.1

В Україні товар коштує 4500,00 грн., у США – 200,00 дол. З'ясуйте рівень реального валютного курсу, якщо номінально: 1 дол -28,00 грн. Якій країні вигідно експортувати товар за таких умов?

Завдання 3.2

В Україні товар коштує 6200,00 грн, у США – 230,00 дол. З'ясуйте рівень реального валютного курсу, якщо номінально: 1 дол - 26,75 грн. Якій країні вигідно експортувати товар за таких умов?

Завдання 3.3

У відкритій економіці фірми розраховуються з сімейними господарствами за спожиті ресурси, сплачуючи їм 920 млн дол. Домогосподарства витрачають на споживання 680 млн дол і заощаджують 130 млн дол. Фірми перераховують в інвестиційний фонд 60 млн дол і одержують інвестиції в обсязі 240 млн. дол. Країна експортує продукції на суму 140 млн дол, експортує – 145 млн дол, перераховує за кордон інвестиції в обсязі 60 млн дол, одержує із-за кордону інвестиції в обсязі 45 млн дол, проміжне споживання складає 300 млн дол. Визначте сальдо платіжного балансу та ймовірну макроекономічну політику уряду.

Задача 3.4

Подається список зовнішньоекономічних операцій між країною А і іншими країнами:

- Купівля резидентами країни А цінних паперів іноземних фірм – 50 млн дол;
- Імпорт товарів і послуг в країну А – 100 млн дол.;
- Експорт товарів і послуг з країни А – 120 млн дол.;
- Грошові перекази з інших країн в країну А – 30 млн дол.;
- Продаж цінних паперів фірм країни А іноземцям – 60 млн дол.;
- Імпорт золота в країну А – 60 млн дол.;
- Скласти платіжний баланс країни А.

Ситуаційні питання

1. Для України частка боргу у ВВП сьогодні не перевищує 50 %. Але спостерігається стійка тенденція її зростання. Визначте, виходячи з цього, яку з програм подолання кризи доцільніше проводити українському уряду.
2. Окресліть пріоритети української міграційної політики. Які труднощі виникають у процесі її реалізації?
3. Якщо США запроваджує зовнішньоторговельні обмеження, чи подорожчає американський долар на валютних ринках? Чому?
4. Поясніть твердження, що при зростанні курсу національної валюти в реальному вираженні по відношенню до іноземних валют експортери втрачають і, навпаки, при падінні курсу національної валюти у реальному вираженні до іноземних валют експортери виграють значні економічні переваги.
5. Який вплив на внутрішню і зовнішню рівновагу має збільшення попиту на гроші в країні в умовах гнучкого валютного курсу? Яке значення при цьому буде мати ступінь мобільності капіталу?
6. З яких причин економічна інтеграція в більшості випадків викликає зростання добробуту країн, що інтегруються?
7. Які, на вашу думку, фактори інтеграційного процесу в Європі є сприятливими, а які несприятливими для України?
8. Визначте можливу участь України у вирішенні глобальних проблем людства.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Основні ознаки світового господарства.
2. Основні етапи формування світового господарства.
3. Суб'єкти та об'єкти світового ринку.
4. Інтернаціональні форми дії закону нерівномірності економічного розвитку.
5. Інтернаціоналізація процесів обігу і виробництва.
6. Форми міжнародного розподілу праці.
7. Міжнародний поділ та мобільність факторів виробництва.
8. Міжнародні економічні відносини. Середовище МЕВ.
9. Форми міжнародних економічних відносин.
10. Основні види міжнародної спеціалізації виробництва.
11. Форми міжнародної кооперації виробництва.
12. Зміст поняття «галузь міжнародної спеціалізації». Галузі світової економіки.
13. Особливості ціноутворення на світовому ринку.
14. Транснаціональні компанії та їх значення в розвитку світового господарства.
15. Загальні ознаки глобалізації світової економіки.
16. Основні переваги та недоліки процесів глобалізації.
17. Економічний розвиток та економічне зростання у світовому контексті.
18. Фактори економічного розвитку в світовому контексті.
19. Основні моделі економічного розвитку.
20. Типологія країн світу.
21. Особливості МЕВ країн, що розвиваються.
22. Особливості МЕВ країн з перехідної економікою.
23. Особливості МЕВ промислово розвинених країн.
24. Основні показники міжнародної торгівлі.
25. Теорії міжнародної торгівлі.

26. Структура міжнародної торгівлі.
27. Митне регулювання міжнародної торгівлі.
28. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі.
29. Міжнародний ринок послуг.
30. Значення міжнародних бірж та аукціонів для розвитку світової торгівлі.
31. Основні форми міжнародного руху капіталу.
32. Структура світового ринку робочої сили.
33. Основні міжнародні потоки робочої сили.
34. Формування інтернаціональної вартості робочої сили.
35. Суть міжнародного технологічного обміну.
36. Форми міжнародної передачі технологій.
37. Захист прав промислової вартості при міжнародному обміні технологій.
38. Міжнародні валютні відносини. Основні види валютної системи.
39. Основні етапи розвитку світової валютної системи. «Система золотого стандарту».
40. Основні елементи Бреттон-Вудської системи.
41. Основні елементи Ямайської валютної системи.
42. Зміст поняття «валютний ринок». Суб'єкти і об'єкти валютного ринку.
43. Основні види міжнародних валютних операцій.
44. Глобалізація фінансів. Основні фінансові центри.
45. Форми та функції міжнародного кредиту.
46. Регулювання валютно-кредитних відносин на міжнародному рівні.
47. Спеціальні економічні зони та їх значення в розвитку МЕН.
48. Класифікація спеціальних економічних зон.
49. Зміст поняття «баланси міжнародних розрахунків».
50. Структура платіжного балансу країни.
51. Зміст поняття « міжнародна економічна інтеграція».

52. Етапи міжнародної економічної інтеграції.

53. Передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції.

54. Етапи створення Єдиного Європейського союзу та фази введення «євро».

55. Основні інтеграційні угруповання в світі.

56. Участь України в регіональних економічних об'єднаннях.

57. Загальна характеристика світового транспорту.

58. Координація міжнародної економічної політики в системі ООН.

Програма розвитку ООН в Україні

59. Міжнародна координація та регулювання МЕВ. Міжнародні економічні організації.

60. Основні принципи та пріоритети зовнішньоекономічної політики України.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 256 с.
2. Бестужева С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / С. В. Бестужева. – Харків : ХНЕУ, 2009. – 384 с.
3. Бібліографічний опис документів відповідно до ДСТУ 7.1:2006, запровадженого в дію в Україні 01.07.2007 : метод. реком. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Н. Б. Давидова, В. О. Статкус ; відп. за вип. О. М. Штангей. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 23 с.
4. Бочан І. О. Глобальна економіка: підручник / І. О. Бочан, І. Р. Михасюк. – Київ : Знання, 2007. – 403 с.
5. Бударіна Н. О. Розвиток світового фінансового ринку в умовах циклічності міжнародної економіки : монографія / Н. О. Бударіна. – Донецьк : ДонНУ, 2013. – 389 с.
6. Голиков А. П. Международные экономические термины : словарь – справочник / А. П. Голиков, А. П. Черномаз. – Київ : ЦУЛ. – 2008. – 376 с.
7. Довідник з європейської інтеграції / з ред. О. Б. Чернеги. – Львів : Магнолія, 2012. – 384 с.
8. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях і відповідях / Ю. Г. Козак. – Київ, ЦУЛ, 2016. – 228 с.
9. Козак Ю. Г. Міжнародна торгівля : підручник / Ю. Г. Козак. – Київ, ЦУЛ, 2015. – 272 с.
10. Ковальчук К. Ф. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції : навч. посібник / К. Ф. Ковальчук. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 150 с.
11. Кухарська Н. О. Міжнародна економічна діяльність України / Н. О. Кухарська, С. К. Харчіков. – Київ : «Одиссей». – 2006. – 456 с.
12. Макаренко М. І. Європейська інтеграція: навч. посібник / М. І. Макаренко. – Київ, ЦУЛ, 2015. – 344 с.

13. Міжнародна інвестиційна діяльність: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ за заг. ред. Л. В. Руденко. – Київ, КНЕУ, 2008. – 168 с.
14. Міжнародна економіка: підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча, В. Ю. Шевченко за ред. А. П. Румянцева. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – Київ : Знання, 2006. – 479 с.
15. Міжнародна економіка: підручник/ [ред. А. О. Задоя, В. М. Тарсевич]. - Київ : ЦУЛ, 2012. - 416 с.
16. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посібник / С. В. Бестужева. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 212 с.
17. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посібник / під. ред. О. Б. Чернеги. – Львів : Магнолія, 2012. – 544 с.
18. Міжнародна торгівля: навч. посібник / [за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, О. В. Мірошніченка]. – 3-є вид., перероб. та доповн. – Київ : ЦУЛ, 2009. – 668 с.
19. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, О. В. Захарченко, Є. В. Кравченко. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 330 с.
20. Міжнародні стратегії економічного розвитку : навч. посібник / за ред. : Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, І. Л. Ліганенко. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – Київ : ЦУЛ, 2009. – 356 с.
21. Міжнародні фінанси : кредитно-модульний курс : навч. посібник / [ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. І. Барановської]. - 4-те вид., перероб. та доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 286 с.
22. Михайлова Л. І. Євроекономічна інтеграція України : навч. посібник / Л. І. Михайлова. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 136 с.
23. Мокій А. І. Міжнародні організації: навч. посібник / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. К. Бабець. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 279 с.

- 24.Віднянський С. В. Об'єднана Європа : від мрії до реальності : історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу/ С. В. Віднянський, А. Ю. Мартинов. - 2-е вид., допов. і переробл. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2011. - 395с.
- 25.Павленко І. І. Міжнародна торгівля та інвестиції : навч. посібник / І. І. Павленко. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 256 с.
- 26.Патика Н. І. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / Н. І. Патика, О. В. Мартинюк, Д. Г. Кучеренко. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 560 с.
- 27.Романчиков В. І. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / В. І. Романчиков, І. О. Романенко. – Київ : ЦУЛ, 2008. – 256 с.
- 28.Світова економіка: навч. посібник / Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, Н. С. Логвінова, А. А. Наумчик за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, Н.С. Логвіноваої. – Київ : ЦНЛ, 2010. – 328 с.
- 29.Семенов Г. А. Міжнародні економічні відносини: Аналіз стану, реалії і проблеми: навч. посібник / Г. А. Семенов, М. О. Панкова, А. Г. Семенов. – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ : ЦНЛ, 2006. – 232 с.
- 30.Україна - Європейський Союз: зібрання міжнародних договорів та інших документів (1991–2009)/ [ред. рада: С.О. Камишев (голова) та ін.]. - Київ : Юстініан, 2010. – 608 с.
- 31.Школа І. М. Міжнародні економічні відносини: підручник / І. М. Школа, В. М. Козменко, О. В. Бабінська за ред. І. М. Школи. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 544 с.
- 32.Шкурпій О. В. Транснаціональні корпорації : навч. посібник / О. В. Шкурпій. – Київ : ЦУЛ, 2014. – 256 с.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Антидемпінгове регулювання – заборона реалізації продукції за цінами нижче рівня світових цін.

Баланси міжнародних розрахунків – це співвідношення грошових вимог і зобов'язань, надходжень і платежів однієї країни стосовно інших країн.

Багатонаціональні корпорації–компанії, у яких головна компанія належить капіталу двох і більше країн, а філії також знаходяться в різних країнах.

Валютний арбітраж – валютна операція, що поєднує покупку (продаж) валюти з наступним здійсненням контругоди з метою одержання прибутку за рахунок різниці в курсах валют на різних валютних ринках (просторовий арбітраж) чи за рахунок курсових коливань протягом визначеного періоду (часовий арбітраж).

Валютний курс – це ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у грошовій одиниці іншої країни.

Валютні обмеження – система економічних, юридичних та організаційних заходів, які регламентують операції з національною та іноземною валютою, золотом та іншими валютними цінностями.

Валютна операція – операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності, використанням валютних цінностей як засобу платежу в міжнародному обігу; ввезенням, вивезенням, переказом та пересиланням на територію країни та за її межі валютних цінностей.

Валютний опціон – договірне зобов'язання, що передбачає право (для покупця) і зобов'язання (для продавця) купити або продати певну кількість однієї валюти в обмін на іншу за фіксованим на момент укладання угоди курсом на погоджену дату або протягом узгодженого періоду часу.

Валютний ринок – обслуговує міжнародний платіжний обіг, пов'язаний з оплатою грошових зобов'язань юридичних і фізичних осіб різних країн.

Валютна система – сукупність грошово-кредитних відносин, що склалися на основі інтернаціоналізації господарського життя, розвитку світового ринку і закріплені в міжнародних договірних, і державно-правових нормах.

Валютний ф'ючерс – контракт на купівлю-продаж валюти з її поставкою в майбутньому, згідно з яким продавець зобов'язується продати, а покупець купити певну суму валюти за курсом, узгодженим у момент укладання угоди.

Вертикальна інтеграція – форма економічної інтеграції, що передбачає об'єднання фірм, які функціонують у різних виробничих циклах.

Відкритість економіки країни – ступінь взаємодії національної економіки із зовнішнім світом, характеризує національну економіку, яка не спирається лише на власні ресурси, але й активно використовує переваги міжнародного поділу праці та переваги інших факторів виробництва.

Вільна економічна зона – територія країни, на якій товари не підлягають звичайному митному контролю та відповідному митному оподаткуванню.

Вільна торгівля – політика мінімального державного втручання в зовнішню торгівлю, що розвивається на основі вільних ринкових сил попиту і пропозиції.

Географічна структура міжнародної торгівлі – розподіл торговельних потоків між окремими країнами та їх групами, виділеними за територіальною або організаційною ознаками.

Глобалізація економіки – це різке прискорення інтернаціоналізації усіх сфер суспільного життя (економічного, соціального, політичного, духовного), більш високий ступінь відкритості національних економік, а, отже, інтенсивний взаємний обмін інформацією, людьми, капіталом, товарами, послугами, культурними і духовними цінностями.

Глобалістика – це методологія наддержавного планетарного всесвітнього підходу до вирішення земних проблем.

Глобальні проблеми – це особливий рядок соціальних явищ і процесів у сучасному світі, які за масштабами і значущістю вирізняються

загальнопланетарним характером, пов'язані з життєвими інтересами народів світу і можуть бути вирішені шляхом взаємодії усіх країн світу (наприклад, відвернення світової ядерної війни та забезпечення стабільного миру; необхідність ефективної та комплексної охорони навколишнього середовища; ліквідація відсталості країн, що розвиваються; продовольча, сировинна, енергетична та демографічна проблеми; ліквідація хвороб; раціональне використання глибин світового океану та мирне освоєння космічного простору; проблема розвитку самої людини; перспективи забезпечення її гідного майбутнього).

Горизонтальна інтеграція – форма економічної інтеграції, що виникає при злитті фірм, які виробляють подібні або однорідні товари з метою їх подальшої реалізації через спільну систему розподілу й отримання при цьому додаткового прибутку, і супроводжується виробництвом за кордоном товарів, аналогічних тим, що виробляються в країні базування.

Дебет платіжного балансу – це приплив вартостей із-за кордону до даної країни, за які її резиденти мають платити за кордон (збільшення активів, зменшення зобов'язань) (пов'язані з витратами іноземної валюти).

Економічне середовище міжнародних економічних відносин – чинники економічного характеру, які впливають на дії учасників міжнародних економічних відносин (структура національного господарства країн, рівень їх економічного розвитку, величина валового продукту на душу населення тощо).

Економічним союз – форма міжнародної економічної інтеграції, яка передбачає вільний рух факторів і результатів виробництва доповнюється гармонізацією внутрішньої та зовнішньої економічної політики. В країнах-учасниках функціонує, як правило, єдина грошова одиниця.

Експорт – вивезення товарів, робіт, послуг, результатів інтелектуальної діяльності, в т. ч. виключних прав на них, з митної території країни за кордон без зобов'язання їх зворотного ввезення.

Експортні субсидії та компенсаційні пільги – державні субсидії та пільги, що надаються експортоутворюючим галузям.

Зона вільної торгівлі – форма міжнародної економічної інтеграції, згідно якої відміняються торгівельні обмеження між країнами-учасниками інтеграційного об'єднання і передусім знижуються або усуваються митні податі.

Зона преференційної торгівлі – зона з пільговим торговельним режимом, коли дві або декілька країн зменшують взаємні тарифи з імпорту товарів, зберігаючи рівень тарифів в торгівлі з іншими країнами.

Зовнішній борг – фінансові зобов'язання держави (зовнішні позики та несплачені за них відсотки іноземним кредиторам на певну дату).

Зовнішньоторговельний обіг – сума вартості експорту та імпорту країни або груп країн за певний період: рік, квартал, місяць.

Зовнішня торгівля – це торгівля однієї країни з іншими, яка складається з оплачуваного вивезення (експорту) та ввезення (імпорту) товарів і послуг.

Імпорт – ввезення товарів, робіт, послуг, результатів інтелектуальної діяльності, в т. ч. виняткових прав на них, на митну територію країни з-за кордону без зобов'язання про зворотне вивезення.

Імпортні квоти – кількісні обмеження обсягів імпортованої продукції.

Індекс «умови торгівлі» – відношення експортних цін країни до її імпортних цін.

Інфраструктурне середовище міжнародних економічних відносин – галузі, види економічної активності, які забезпечують діяльність суб'єктів МЕН (міжнародний транспорт, шляхи, засоби зв'язку тощо).

Інтернаціоналізація виробництва – вихід продуктивних сил за національні кордони, їх взаємодію й формування міжнародних продуктивних сил, які використовуються людством або окремими країнами (їх групами) спільно, незалежно від їх соціально-економічного та політичного устрою.

Кваліфікаційна іноземна інвестиція – це іноземна інвестиція, що становить не менше 20% статутного капіталу і при цьому не може бути менше суми еквівалентної : 100 000 дол США – для банків; 50 000 дол США – для підприємств.

Коефіцієнт обслуговування зовнішнього боргу – відношення платежів по обслуговуванню зовнішньоекономічної заборгованості до доходу від експорту товарів та послуг.

Конвертованість валюти – це здібність резидентів та нерезидентів вільно без обмежень обмінювати національну валюту на іноземну і використовувати іноземну валюту в угодах з реальними і фінансовими активами.

Кредит платіжного балансу – це відплив за кордон вартостей, за які мають надійти платежі у певну країну (збільшення пасивів, зменшення активів) (приносять іноземну валюту).

Міжнародна економічна інтеграція – це взаємопереплетіння національних процесів відтворення, засноване на поділі праці між національними господарствами, встановленні між ними стійких зв'язків і взаємодії в різних формах.

Міжнародна ліквідність – сукупність усіх платіжних інструментів, які можуть використовуватись у міжнародних розрахунках. Її утворюють золото, вільно конвертовані валютні запаси держав, кредитні гроші (векселі, банкноти, чеки, депозити), міжнародні або композитивні (штучні) гроші (СПЗ, ЄВРО).

Міжнародна торгівля – специфічна форма обміну продуктами праці та послугами між різними країнами світової спільноти, що пов'язаний загальною інтернаціоналізацією господарського життя, інтенсифікацією міжнародного поділу праці в умовах науково-технічної революції.

Міжнародні економічні відносини – система різноманітних господарських відносин між країнами світу стосовно виробництва, розподілу, обміну і споживання за межами національних кордонів.

Міжнародна економічна система – сукупність елементів світової економіки з властивими їм характеристиками, у процесі взаємодії яких виникають загальні властивості та якості, закони і закономірності функціонування цієї системи.

Міжнародні інвестиції – це довгострокові вкладення капіталу за кордоном з метою отримання прибутку.

Міжнародна кооперація – форма прояву міжнародного поділу праці, яка виражається в об'єднанні зусиль, виробничих ресурсів господарських суб'єктів із різних країн у здійсненні певних видів економічної діяльності.

Міжнародна мікроекономіка – це частина теорії міжнародної економіки, що вивчає закономірності міждержавного руху конкретних товарів і факторів їх виробництва та ринкові характеристики – попит, пропозицію, ціну тощо.

Міжнародна макроекономіка – це частина теорії міжнародної економіки, що вивчає закономірності функціонування відкритих національних економік і світового господарства загалом.

Міжнародна міграція робочої сили як одна із форм міжнародних економічних відносин – переміщення (переселення) працездатного населення через кордони країни.

Міжнародна спеціалізація – форма прояву МПП, яка виражається в концентрації виробничих ресурсів країни, її резидентів на певних видах економічної активності, в яких країна має певні переваги.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) – це міжурядова валютно-кредитна організація, яка виконує функції регулювання, фінансування, нагляду та консультування держав-членів у сфері валютно-фінансових відносин, створений на міжнародній конференції в м. Бреттон-Вудсі (США) в 1944 р., розпочав працювати з 1947 р. Має статус спеціалізованого закладу ООН.

Міжнародний кредит – це економічні відносини, які виникають між кредиторами і позичальниками різних країн з приводу надання, використання та погашення позики.

Міжнародний поділ праці – найвищий ступінь розвитку суспільного поділу праці між країнами, що виражається у стійкій, економічно вигідній спеціалізації окремих країн на виробництві певних видів продукції та у взаємному обміні результатами цієї діяльності між країнами у певних кількісних та якісних співвідношеннях.

Митний союз – це угода двох або декількох держав, що передбачає усунення внутрішніх тарифів та встановлення спільного зовнішнього тарифу.

Таким чином, митний союз передбачає заміну декількох митних територій однією при повній ліквідації митних податків в межах митного союзу і створенні єдиного зовнішнього митного тарифу.

Митний тариф – це систематизований перелік мита, яким обкладаються товари при імпорті чи експорті з даної країни.

Національна валютна система – це форма організації валютних відносин країни, за допомогою яких здійснюються міжнародні розрахунки, утворюються та використовуються валютні кошти держави.

Незаконна міграція – це явище, що має непередбачуваний характер – незаконне перетинання національних кордонів в пошуках джерел праці й життя.

Паризький клуб – неформальна організація урядів головних держав-кредиторів світу, що здійснює нагляд за рівнем державної заборгованості країн-боржників та бере участь у розробці угод щодо перенесення термінів сплати чи реструктуризації зовнішнього боргу.

Паритет купівельної спроможності – співвідношення купівельних спроможностей двох чи більше валют відносно певного набору (кошика) товарів і послуг.

Підприємство з іноземними інвестиціями – це підприємство будь-якої організаційної форми, створене за законами України, якщо впродовж календарного року в його статутному фонді є кваліфікаційна іноземна інвестиція.).

Платіжний баланс – це система рахунків, яка відображає сукупність зовнішньоекономічних операцій, що здійснюються громадянами, фірмами та державними установами окремої країни за певний період часу (як правило, за один рік).

Політичне середовище міжнародних економічних відносин – сукупність політичних чинників, які визначають поведінку суб'єктів МЄВ (політичні інтереси, мотиви держав; політичні устрої країн; політичні ризики).

Політичний союз – найвища форма міжнародної економічної інтеграції, в якій поряд з економічною забезпечується й політична інтеграція.

Портфельні інвестиції – це вкладення капіталу в іноземні цінні папери, що не надає інвесторові реального контролю над об'єктом інвестування, і метою якого є виключно отримання доходу у формі дивідендів чи відсотків.

Правове середовище міжнародних економічних відносин – нормативно-законодавча база, що впливає на поведінку учасників МЄВ (трудова, антимонопольна, податкова законодавство, загально-правове середовище тощо).

Протекціоністська політика – це захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції за допомогою тарифних і нетарифних інструментів торгової політики.

Прямі іноземні інвестиції – це вкладення капіталу з метою отримання підприємницькою прибутку (доходу), та вкладення, які зумовлені довгостроковим економічним інтересом і забезпечують контроль інвестора над об'єктом інвестування.

Реєміграція – процес повернення працездатного населення за певних причин до своєї країни.

Режим міжнародної економічної діяльності – комплекс міжнародних угод, законодавчих, нормативних положень, які визначають характер взаємодії національних економічних суб'єктів із зарубіжними.

Розрахунковий баланс – це співвідношення вимог і зобов'язань даної країни щодо інших країн на певну дату, незалежно від термінів надходження платежів.

Світове господарство – це сукупність національних господарств, взаємопов'язаних міжнародними економічними відносинами з відповідним механізмом регулювання та управління.

Світова ціна – грошове вираження інтернаціональної вартості товару як суспільно необхідних витрат праці на виробництво товару за середньосвітових умов виробництва та інтенсивності праці.

Світовий товарообіг – сума вартості експорту та імпорту всіх країн світу (вартість усіх товарів, що перетинають державні кордони).

Світовий ринок позичкового капіталу – грошові відносини, які складаються в процесі купівлі-продажу фінансових активів під впливом попиту і пропозиції на позичковий капітал з боку різних країн.

Світовий ринок праці – це система відносин, що виникають між державами з приводу узгодження попиту та пропозиції світових трудових ресурсів, умов формування робочої сили, оплати праці та соціального захисту.

Світовий фінансовий ринок – система відносин попиту і пропозиції щодо фінансового капіталу, що функціонує у міжнародній сфері в якості покупних і платіжних засобів, кредитів, інвестиційних ресурсів.

Середовище міжнародних економічних відносин – зовнішні щодо суб'єктів політико-правові, економічні, соціально-культурні та інфраструктурні чинники, які супроводжують та опосередковують міжнародний бізнес, пов'язаний з пересуванням через національні кордони ресурсів, товарів, послуг, інформації, капіталу та робочої сили.

Соціально-культурне середовище міжнародних економічних відносин – система соціально-культурних факторів, які визначають поведінку суб'єктів МЕН (соціальні норми поведінки людей, їхні цінності в різних країнах; норми ділової етики; звички у праці тощо).

Спільний ринок – форма міжнародної економічної інтеграції, в рамках якої забезпечується вільний рух не тільки товарів, а й послуг, капіталів та громадян (робочої сили).

Страховання (хеджування) валюти – дії, спрямовані на недопущення ні чистих активів, ані чистих пасивів у даній валюті. Згідно з фінансовою термінологією страховання означає дію з недопущення двох видів відкритих позицій в іноземній валюті – довгих позицій (володіння довгостроковими активами в іноземній валюті) і коротких позицій (володіння іноземною валютою в більших обсягах, ніж необхідно в короткостроковому плані).

Територія пріоритетного розвитку – спеціально визначена частина території держави, на якій запроваджується особливий (пільговий) режим інвестиційної діяльності, спрямований на залучення інвестицій та забезпечення соціально-економічного розвитку регіону.

Товарна структура експорту країни – структурований за певними ознаками обсяг товарного експорту країни за певний період, як правило, рік., характеризує експортну спеціалізацію країни та питому вагу кожної товарної позиції в експорті.

Товарна структура імпорту країни – структурований за певними ознаками обсяг товарного імпорту країни за певний період, як правило, рік, характеризує імпортну залежність країни від окремих товарів і товарних груп, а також питому вагу кожної товарної позиції в імпорті.

Транснаціональні корпорації – корпорація, в якій головна компанія належить капіталу однієї країни, а філії знаходяться в багатьох країнах.

Фінансова глобалізація – зростаюча фінансова єдність та взаємозалежність фінансово-економічних систем країн світу

Форми міжнародних економічних відносин – конкретні прояви взаємодії між суб'єктами міжнародної економічної діяльності; основними формами МЄВ є міжнародна торгівля; міжнародна міграція капіталу; трудова міграція між країнами; валютні відносини і розрахунки; міжнародні економічні інтеграційні процеси, науково-технічне співробітництво країн.

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ

до організації самостійної роботи, проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

(для студентів заочної форми навчання спеціальності 051 – Економіка)

Укладач **ПУШКАР** Тетяна Андріївна

Відповідальний за випуск *Т. А. Пушкар*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2017, поз. 510 М

Підп. до друку 08.02.2018 Формат 60 x 84/16

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,8

Тираж 50 пр. Зам. №

Виконавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,

вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК 5328 від 11.04.2017.